

فصل (5)

شاخصهای زیج حیاتی

این بخش برای بدست آوردن شاخصهای از پیش تعیین شده و مهم داده های زیج های حیاتی مربوط به جمعیت تحت پوشش يك واحد از هر سطح، تنظیم شده است. این شاخص ها به تفکیك جمعیت شهري و روستایی و نیز جمعیت ایرانی و غیرایرانی محاسبه می شود. شاخصهای قابل محاسبه که فرمول هریك در پیوست آمده است، عبارتند از:

الف - شاخصهای جمعیتی شامل:

- درصد گروههای سنی و جنسی مختلف
- درصد زنان شوهردار 10 تا 54 ساله
- نسبت جنسی
- درصد سرباری
- رشد طبیعی جمعیت
- نمودار هرم سنی جمعیت
- مهاجرت

ب - شاخصهای باروری و موالید شامل:

- میزان باروری کلی
- میزان باروری عمومی
- میزان خام موالید
- میزانهای باروری اختصاصی سنی
- شاخصهای مربوط به شرایط زایمان
- درصد چند قلو زایی

ج - شاخصهای مرگ شامل:

- میزان خام مرگ
- میزانهای مرگ به تفکیك گروههای سنی و جنسی
- میزانهای مرگ کودکان زیر پنج سال، زیر یک سال و زیر یکماه
- میزان مرگ مادران (حاصل عوارض بارداری و زایمان (توجه: این شاخص در سطح کشوری معنی دار می باشد))
- میزانها و نسبتهای مرگ اختصاصی علتی در کودکان و مادران (توجه: این شاخص در سطح کشوری معنی دار می باشد)

د - سایر شاخصهای بهداشتی شامل:

- درصد نوزادان وزن شده در بدو تولد
- درصد نوزادان با وزن مناسب بدو تولد

❖ محاسبه‌ی شاخصهای زیج حیاتی:

الف- میزانهای جمعیتی:

❖ درصد گروه سنی زیر یکسال:

$$\frac{\text{جمعیت زیر یکسال}}{\text{کل جمعیت}} \times 100$$

❖ درصد گروه سنی زیر 5 سال:

$$\frac{\text{جمعیت زیر 5 سال}}{\text{کل جمعیت}} \times 100$$

❖ درصد گروه سنی زیر 15 سال:

$$\frac{\text{جمعیت زیر 15 سال}}{\text{کل جمعیت}} \times 100$$

❖ درصد گروه سنی 15 تا 64 سال:

$$\frac{\text{جمعیت 15 تا 64 سال}}{\text{کل جمعیت}} \times 100$$

❖ درصد گروه سنی 65 سال و بالاتر:

$$\frac{\text{جمعیت 65 سال و بالاتر}}{\text{کل جمعیت}} \times 100$$

❖ نسبت سرباری:

$$\frac{\text{جمعیت صفر تا 14 ساله} + \text{جمعیت 65 ساله و بالاتر}}{\text{جمعیت 15 تا 64 سال}} \times 100$$

❖ درصد زنان شوهردار در هر گروه سنی از 10 تا 54 سال:

$$\frac{\text{جمعیت زنان شوهردار در هر گروه سنی}}{\text{کل جمعیت زنان در همان گروه سنی}} \times 100$$

❖ درصد زنان شوهردار 10 تا 54 ساله به کل زنان:

$$\frac{\text{جمعیت زنان شوهردار 10 تا 54 ساله}}{\text{کل جمعیت زنان}} \times 100$$

کل جمعیت زنان 10 تا 54 ساله
 $\frac{\quad}{\times 100}$

❖ درصد زنان شوهردار 10 تا 54 ساله بی فرزند:
جمعیت زنان شوهردار 10 تا 54 ساله بی فرزند
 $\frac{\quad}{\times 100}$
کل جمعیت زنان 10 تا 54 ساله شوهردار

❖ درصد زنان شوهردار 10 تا 54 ساله تک فرزند:
جمعیت زنان شوهردار 10 تا 54 ساله تک فرزند
 $\frac{\quad}{\times 100}$
کل جمعیت زنان 10 تا 54 ساله شوهر دار

❖ رشد طبیعی جمعیت:
میزان خام مرگ- میزان خام تولد = رشد طبیعی جمعیت

ب- میزانهای مربوط به رفتار باروری:

❖ میزان خام تولد:
تعداد موالید زنده یکسال
 $\frac{\quad}{\times 1000}$
جمعیت همان سال

❖ میزان باروری عمومی:
تعداد موالید زنده یکسال
 $\frac{\quad}{\times 1000}$
جمعیت زنان 10 تا 54 ساله

❖ میزانهای باروری اختصاصی سنی:
تعداد موالید زنده یکسال در هر گروه سنی
 $\frac{\quad}{\times 1000}$
جمعیت زنان همان گروه سنی در همان سال

❖ میزان باروری کلی:
5 × مجموع میزانهای باروری اختصاصی سنی

1000

❖ درصد زایمان‌هایی که توسط شخص دوره دیده در منزل انجام شده است:

$$\frac{\text{تعداد زایمان‌ها در منزل توسط شخص دوره دیده}}{\text{کل زایمان‌ها}} \times 100$$

❖ درصد زایمان‌هایی که بوسیله شخص دوره ندیده انجام شده است:

$$\frac{\text{تعداد زایمان‌ها در منزل توسط شخص دوره ندیده}}{\text{کل زایمان‌ها}} \times 100$$

❖ درصد زایمان‌هایی که در بیمارستان انجام شده است: تعداد زایمان‌های انجام شده در بیمارستان

کل زایمان‌ها

❖ تعداد زایمان‌های چند قلو: جمع ستون‌های شرایط زایمان- (نوزادان مرده بدنیا آمده + نوزادان زنده بدنیا آمده) = تعداد متولدین چند قلو

❖ درصد چند قلو زایی
تعداد زایمان‌های چند قلو
 $\frac{\text{تعداد زایمان‌های چند قلو}}{\text{تعداد کل زایمان‌ها}} \times 100$

❖ درصد مرده زایی به تفکیک پسر و دختر و کل:

تعداد متولدین مرده به دنیا آمده
 $\frac{\text{تعداد متولدین مرده به دنیا آمده}}{\text{متولدین زنده به تفکیک جنس و کل}} \times 100$

❖ نسبت جنسی در بدو تولد: تعداد تولدهای زنده پسر

تعداد تولدهای زنده دختر

❖ درصد متولدين با وزن تولد کمتر از 2500 گرم به تفکیک پسر و دختر و کل:

$$\frac{\text{متولدين پسر يا دختر با وزن تولد کمتر از 2500 گرم}}{\text{کل متولدين زنده پسر يا دختر و کل}} \times 100$$

کل متولدين زنده پسر يا دختر و کل شده

❖ درصد متولدين با وزن تولد 2500 گرم و بیشتر به تفکیک پسر و دختر و کل:

$$\frac{\text{متولدين پسر يا دختر با وزن تولد 2500 گرم و بیشتر}}{\text{کل متولدين زنده پسر يا دختر و کل}} \times 100$$

کل متولدين زنده پسر يا دختر و کل شده

❖ درصد متولدين وزن شده به تفکیک پسر و دختر و کل: تعداد کل متولدين وزن شده

$$\frac{\text{تعداد کل متولدين وزن شده}}{\text{تعداد کل متولدين زنده}} \times 100$$

ج- میزانهای مربوط به مرگ :

❖ میزان خام مرگ برای هر دو جنس و کل: تعداد مرگ در يك سال

$$\frac{\text{تعداد مرگ در يك سال}}{\text{جمعیت همان سال}} \times 1000$$

❖ میزان مرگ نوزادان (کمتر از یکماه) برای هر دو جنس و کل:

$$\frac{\text{تعداد مرگ نوزادان در مدت يك سال}}{\text{مواليد زنده همان سال}} \times 1000$$

❖ میزان مرگ کودکان کمتر از یکسال برای هر دو جنس و کل: تعداد مرگ کودکان زیریکسال در مدت

$$\frac{\text{تعداد مرگ کودکان زیریکسال در مدت يك سال}}{\text{کل متولدين زنده پسر يا دختر و کل}} \times 1000$$

موالید زنده همان سال

❖ میزان مرگ کودکان 1 تا 4 ساله برای هر دو جنس و کل
تعداد مرگ 1 تا 4 ساله در مدت يك سال
$$\frac{\text{تعداد مرگ 1 تا 4 ساله در مدت يك سال}}{\text{موالید زنده همان سال}} \times 1000$$

❖ میزان مرگ کودکان کمتر از 5 سال برای هر دو جنس و کل
که به دو روش محاسبه می شود:

(الف) وقتی مخرج کسر جمعیت کودکان زیر 5 سال است:

تعداد مرگ کمتر از 5 سال در مدت يك سال
$$\frac{\text{تعداد مرگ کمتر از 5 سال در مدت يك سال}}{\text{موالید زنده همان سال}} \times 1000$$

جمعیت همان گروه سنی در همان سال

(ب) وقتی مخرج کسر موالید زنده می باشد:
تعداد مرگ کمتر از 5 سال در مدت يك سال
$$\frac{\text{تعداد مرگ کمتر از 5 سال در مدت يك سال}}{\text{موالید زنده همان سال}} \times 1000$$

موالید زنده همان سال

❖ میزان مرگ اختصاصی سنی برای هر دو جنس و کل
تعداد مرگ در هر گروه سنی در مدت يك سال
$$\frac{\text{تعداد مرگ در هر گروه سنی در مدت يك سال}}{\text{جمعیت همان گروه سنی در همان سال}} \times 1000$$

جمعیت همان گروه سنی در همان سال

❖ درصد مرگ مادران از هر يك از علل مرگ در هر گروه سنی:
تعداد مرگ مادران از علت خاص
$$\frac{\text{تعداد مرگ مادران از علت خاص}}{\text{کل مرگ مادران}} \times 100$$

کل مرگ مادران

❖ میزان مرگ اختصاصی علتی در گروه سنی کمتر از 5 سال:
تعداد مرگ مربوط به علت مورد نظر در کودکان کمتر
از 5 سال در يك سال
$$\frac{\text{تعداد مرگ مربوط به علت مورد نظر در کودکان کمتر از 5 سال در يك سال}}{\text{جمعیت کمتر از 5 سال در همان سال}} \times 10^k$$

جمعیت کمتر از 5 سال در همان سال

❖ نسبت مرگ از علت خاص در گروه سنی کمتر از 5 سال:

تعداد مرگ مربوط به علت مورد نظر در کودکان
کمتر از 5 سال در يك سال
$$\frac{\text{تعداد مرگ مربوط به علت مورد نظر در کودکان کمتر از 5 سال در يك سال}}{\text{تعداد مرگ در همان گروه سنی در همان سال}} \times 100$$

کل مرگ در مدت يك سال در گروه سنی کمتر
از 5 سال